

Brüssel, 28. mai 2021
(OR. en)

9158/21

LIMITE

ENFOPOL 201
SIRIS 50
COPEN 247
SCHENGEN 48
IXIM 99
CODEC 790
IA 104

Institutsioonidevaheline
dokument:
2020/0349(COD)

MÄRKUS

Saatja:	Eesistujariik
Saaja:	Alaliste esindajate komitee / nõukogu
Eelmise dok nr:	5388/7/21 REV 7
Komisjoni dok nr:	13908/20+COR 1
Teema:	Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse määrust (EL) 2016/794 seoses Europol koostööga eraõiguslike isikutega, Europol poolt kriminaaluurimise käigus isikuandmete töötlemisega ning Europol rolliga teadus- ja uuendustegevuses – Eduaruanne

I. SISSEJUHATUS

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepanek, millega muudetakse määrust (EL) 2016/794 seoses Europol koostööga eraõiguslike isikutega, Europol poolt kriminaaluurimise käigus isikuandmete töötlemisega ning Europol rolliga teadus- ja uuendustegevuses,¹ esitati komisjoni poolt 9. detsembril 2020. Ettepanek põhineb Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklil 88 ja selle suhtes kohaldatakse seadusandlikku tavamenetlust. Ettepanekule oli selle esitamisel lisatud mõjuhindang².

¹ 13908/20 + COR 1.

² 13908/20 ADD 1 + ADD 2 + ADD 3 (+ COR).

2. Komisjon esitas samaaegselt eelnimetatuga seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse ettepaneku, millega muudetakse määrust (EL) 2018/1862, milles käsitletakse Schengeni infosüsteemi (SIS) loomist, toimimist ja kasutamist politseikoostöös ja kriminaalasjades tehtavas õiguslikes koostöös, Europolilt hoiatusteadete sisestamise osas³.
3. Ettepaneku eesmärk on tugevdada Europolit mitmes valdkonnas, kus liikmesriigid osutasid suurtele operatiivvajadustele – näiteks et parandada Europolit koostööd eraõiguslike isikute ja kolmandate riikidega, selgitada Europolit võimalust töödelda suuri ja keerukaid andmekogusid ning tugevdada Europolit rolli teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas. Ettepaneku eesmärk on ka tugevdada Europolit koostööd Euroopa Prokuratuuriga, viia Europolit andmekaitsekord kooskõlla määrusega (EL) 2018/1725, laiendada Europolit võimalusi taotleda liikmesriigis kriminaaluurimise algatamist ning võimaldada Europolil teha Schengeni infosüsteemi (SIS) kaudu eesliiniametnikele kättesaadavaks kolmandate riikide andmed.
4. Iirimaa on kasutanud aluslepingutele lisatud protokolli nr 21 (Ühendkuningriigi ja Iirimaa seisukoha kohta vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala suhtes) artiklis 3 sätestatud võimalust ning teatanud oma soovist osaleda kavandatud meetme vastuvõtmisel ja kohaldamisel. Aluslepingutele lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) kohaselt ei osale Taani kavandatud meetme vastuvõtmisel.
5. Euroopa Parlament määras raportööriks Javier ZARZALEJOSE (PPE, ES). Javier ZARZALEJOS tutvustas 26. mail 2021 oma raporti projekti Euroopa Parlamendi kodanikuvabaduste, justiits- ja siseasjade komisjonile. Muudatusettepanekuid võib esitada kuni 4. juunini 2021.

³ 13882/20.

II. TÖÖ NÕUKOGUS

6. Töö on korraldatud üheksa teemaploki ümber ning ettepanekuid on seni arutatud õiguskaitse töörühma 12 koosolekul ja ühel justiits- ja siseküsimuste alase teabevahetuse töörühma koosolekul, kusjuures õiguskaitse töörühma veel kaks koosolekut on kavandatud 14. ja 21. juuniks 2021 ning seejärel esitab eesistujariik oma töö tulemused COREPERile, et taotleda volitusi läbirääkimisteks Euroopa Parlamendiga võimalikult paljude läbirääkimisplokkide üle.
7. On saavutatud märkimisväärsed edu. Mitmed plokid võib lugeda suletuks või need ei vaja praktiliselt täiendavat arutelu, välja arvatud mõned lõplikud tehnilised kohandused. See puudutab eelkõige 1. ja 5. plokki, mis käsitlevad vastavalt koostööd eraõiguslike isikute ja kolmandate riikidega, aga ka 3. plokki, mis käsitleb Europoli rolli innovatsioonis, ning 6. plokki, mis käsitleb Europoli ja Euroopa Prokuratuuri vahelisi suhteid. Samuti on liikmesriigid täielikult kokku leppinud muudatustes, mida on vaja teha 7. plokis kriminaalmenetluse algatamise kohta.
8. Märkimisväärsed edusamme võib täheldada ka ülejäänud arutluse all olevate plokkide puhul. 2. plokk suurte andmekogumite käitlemise kohta on tehniliselt keeruline, kuid liikmesriikidel on ühine eesmärk – näha ette asjakohastel kaitsemeetmetel põhinev kord, mis võimaldab Europolil kaasaegse tehnoloogia ajastul, mida iseloomustab suur hulk töödeldavaid andmeid, liikmesriike piisavalt toetada. 8. plokki Europoli andmekaitsekorra ühtlustamise kohta määrusega (EL) 2018/1725 on arutatud kahel koosolekul ning teksti on muudetud, et võtta arvesse mitmeid liikmesriikide tõstatatud mureküsimusi. Viimase, 1. juunil 2021 toimunud koosoleku käigus esitas eesistujariik teise kompromissettepaneku kolmandaid riike käsitleva teabe SISi sisestamise kohta, et leida lahendus, mis kõrvaldab tajutava teabelünga ja mida liikmesriigid saavad piisavalt toetada. Need küsimused vajavad veel täiendavat tööd, kuid need on võimalik lahendada veel enne juuni lõppu.

9. Läbirääkimisplokke käsitleva liikmesriikidevahelise kokkuleppe hetkeseisu ja põhiparameetrid võib kokku võtta järgmiselt:

- a) **Koostöö eraõiguslike isikutega (1. plokk):** liikmesriigid leppisid kokku mitmes komisjoni ettepanekusse tehtavas täienduses ja selgituses, näiteks rahapesu andmebüroode töösse sekkumise vältimises nende suhtes praegu kohaldatava õigusraamistiku alusel. Europol haldusnõukogu peab kehtestama täiendavad eeskirjad ja suunised, näiteks seoses küsimusega, kas eraõigusliku isiku asukohaliikmesriiki tuleb automaatselt käsitada liikmesriigina, mida temaga andmete vahetamine puudutab. Seoses koostööga, mida tehakse eraõiguslike isikutega veebisisuga seotud kriisiolukorras, on tehtud täpsustusi, et vältida Europol ja liikmesriikide jõupingutuste dubleerimist.
- b) **Suurandmete käsitlemine (2. plokk):** liikmesriigid arutavad praegu lahendust, mis selgitaks veelgi komisjoni ettepaneku eesmärgi, milleks on tagada, et Europol saaks teostada suurte andmekogumite eelanalüüsi, et teha kindlaks, millised neis sisalduvad andmed on kooskõlas tema volitustega ja milliseid võib täiendavalt töödelda, ning samuti tagada, et Europol saab liikmesriikide taotlusel toetada nende uurimisi, olenemata sellest, kas asjaomased andmed on kooskõlas Europol määruse II lisaga, nii kaua kui taotlevatel liikmesriikidel on lubatud neid andmeid ise töödelda. Eespool nimetatud lahendus seisneb osaliselt uurimistoimiku määratlusest kaugenemises ja selle asemel lihtsalt uurimisandmetele viitamises, selgitades samas täiendavalt asjaomaseid olukordi vastavates põhjendustes.

- c) **Innovatsioon (3. plokk):** liikmesriigid on selgitanud vajadust anda Europolile asjakohased vahendid, et ta saaks täita oma üha suurenevat rolli innovatsioonis, mis vastab Euroopa õiguskaitse vajadustele. Teisest küljest on liikmesriigid ühisel seisukohal, et Europolile ei tuleks anda mingit rolli välismaiste otseinvesteeringute taustauuringutes, nagu komisjon algselt soovitas. Europolile enne käesoleva muutmismääruse jõustumist edastatud andmete kasutamise osas soovivad liikmesriigid tagada, et Europol saab varasemaid andmeid kasutada teadusuuringuteks ja innovatsiooniks üksnes juhul, kui andmete omanik on sellise kasutamisega nõus, kas tervikuna või konkreetsete teadus- ja innovatsiooniprojektide puhul. Läbirääkimiste lõppetapis arutavad delegatsioonid, kas kõnealune kokkulepe peaks põhinema loobumis- või osalemisklauslil.
- d) **Kolmanda riigi teabe sisestamine SISi (4. plokk):** nii õiguskaitse töörühmas kui ka justiits- ja siseküsimuste alase teabe vahetuse töörühmas toimus mitu arutelu, et määrata kindlaks sellise lahenduse põhiparameetrid, mis võimaldab sisestada SISi kolmandate riikide teavet, et teha see eesliiniametnikele kättesaadavaks. Liikmesriigid ei toetanud esimest katset leida kompromiss Europoli enda hoiatusteadete säilitamiseks täiendavate kaitsemeetmetega võrreldes komisjoni ettepanekuga (piiratud terrorismiga ja usaldusväärsete kolmandate riikidega) ning võimalik, et ainult liikmesriigi selgesõnalise taotluse alusel). Seda silmas pidades on eesistujariik nüüd esitanud teise kompromissettepaneku, mis näeb ette Europoli toetuse kolmandate riikide teabe analüüsimisel ja kontrollimisel, et ta saaks soovitada teavet, mida liikmesriigid peaksid SISi sisestama. Selle sättega kaasneks aruandlusmehhanism, et jälgida olukorda seoses Europoli väljapakutud hoiatusteadetega. Liikmesriigid praegu veel arutavad seda lahendust.

- e) **Koostöö kolmandate riikidega (5. plokk):** liikmesriigid on ühel meelel, et kolmandate riikidega tehtava struktuurse koostöö võimalusi on vaja parandada laialdasemalt kui komisjon algselt välja pakkus. Selle põhjal on lisatud Eurojusti määrusest inspireeritud säte, mis võimaldab edastada andmeid kolmandatele riikidele, mille puhul on operatiivsete isikuandmete kaitseks võetavad asjakohased kaitsemeetmed sätestatud õiguslikult siduvas aktis või on nende olemasolu tehtud kindlaks Europol enda hindamise põhjal. Selleks on vaja Europol haldusnõukogu luba.
- f) **Europoli ja Euroopa Prokuratuuri suhted (6. plokk):** liikmesriigid on seisukohal, et võrreldes komisjoni esialgse ettepanekuga on kehtiva Euroopa Prokuratuuri määruse asjaomaste sätete ja arutlusel oleva uue sätte vahel vaja rangemat vastavust. Nii regulatiivosas kui ka vastavas põhjenduses on välja jäetud viited aktiivsele toetamisele, samuti viited süüdistuse esitamise toetamisele, mida peeti Europol volitustega vastuolus olevaks. Teisalt on lisatud viited liikmesriikide esitatud teabe kasutamise piirangutele, et tagada, et andmete omanikel säilib täielik kontroll oma andmete edasise edastamise üle, sealhulgas Euroopa Prokuratuurile.
- g) **Europoli taotlus alatada liikmesriikides kriminaaluurimine (7. plokk):** liikmesriigid on vastu komisjoni ettepanekule laiendada Europol võimalust taotleda uurimist juhtumitele, millega on seotud ainult üks liikmesriik, ning nad otsustasid pöörduda tagasi Europol määruse praeguse sõnastuse juurde, mille kohaselt peab Europol eesmärkide kohaldamisalasse kuuluv kuritegu olema seotud vähemalt kahe liikmesriigiga.

- h) **Europoli andmekaitsekord (8. plokki):** komisjoni ettepanek seisneb peamiselt Europoli varasema eraldiseisva andmekaitsekorra horisontaalses ühtlustamises määrusega (EL) 2018/1725, mis käsitleb füüsiliste isikute kaitset isikuandmete töötlemisel liidu institutsioonides. Komisjon esitas 1. juuni 2021. aasta koosolekul põhjalikud selgitused liikmesriikide mitme kirjalikult tõstatatud küsimuse kohta ning Euroopa Andmekaitseinspektor tegi üldise ettekande Europoli määruse mõju kohta andmekaitsele. Asjaomased sätted on juba esimest korda läbi vaadatud, lisatud on selgitused, mis käsitlevad eelnevat konsulteerimist uut liiki töötlemistoimingute puhul, fotode töötlemist seoses biomeetriliste andmete määratlusega või teatavatele andmetele juurdepääsu sihipärast laiendamist liikmesriikide ametnike poolt. Selles peatükis on tehtud ka mitmeid tehnilisi parandusi.
- i) **Muud sätted, mis ei sisaldu üheski eelnevas plokis (9. plokki):** selle läbirääkimisploki läbivaatamist ei ole veel alustatud. See hõlmab mitmesuguseid uusi sätteid ja muudatusi, näiteks seoses Europoli toetusega EMPACTi tegevusele, oluliste sihtmärkide uurimisele ja sekkumisüksustele, aga ka seoses Europoli koostööga OLAFi, ENISA ja rahapesu andmebüroodega. Eesistujariik kavatses neid küsimusi käsitleda õiguskaitse töörühma järgmistel koosolekutel 14. ja 21. juunil 2021.

III. KOKKUVÕTE

10. Käesoleva poolaasta jooksul on tehtud märkimisväärseid edusamme ning delegatsioonid jätkavad ettepaneku ja eesistujariigi teksti uute versioonide analüüsimist tehnilisel tasandil. Vaatamata ettepaneku keerukusele on eesistujariik jätkuvalt täielikult pühendunud edasisele tööle käesoleva poolaasta järelejäänud nädalatel, et lõpetada võimalikult paljude eespool nimetatud läbirääkimisplokkide läbivaatamine ja saada (osalised) volitused läbirääkimisteks Euroopa Parlamendiga.
11. Eeltoodut arvesse võttes palutakse alaliste esindajate komiteel esitada kõnealune eduaruanne nõukogule 7.–8. juunil 2021. aastal toimuval istungil teadmiseks võtmiseks.
